

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm X. Si propter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

impetrationis seu datæ literarum, propter obreptionem, irritum fuit, non potest tractu temporis, propter rei mutationem, conualescere. Ita intelligit & explicat Abb. in c. dilectus 27. n. 8. de præb. Felin. in c. eam te n. 18. hoc tit. Mart. Nauarr. in c. si quando except. 10. n. 6. vbi ait, quod ad cognoscendum, num rescriptum beneficiale obreptitium sit, attendi debet tempus *datæ*: Ita vt non sufficiat tempore executionis impetrandem habilem esse ad beneficium; nisi etiam fuerit tempore impetrationis, siue datæ literarum. Qui est casus huius cap. Ratio dari debet, quia non firmatur tractu temporis, quod ab initio de iure non subsistit. reg. 18. in 6.

Neque obstat huic doctrinæ c. ei cui 29. in 6. vbi significari videtur per sensum contrarium, interprete Gl. ibid. ver. nondum. Si quispiam à Papa gratiam impetrauit, quâ simpliciter mandabatur, vt beneficium proximè vacaturum ei conferretur, accidat autem, vt vacet sacerdotalis; conferri non posse vi eius rescripti, si *nunc*, id est, tempore vacationis impetrans ætatem legitimam assecutus non sit; posse autem, si tunc assecutus sit. Itaque ait Glossa: *inspicimus non tempus datæ siue vacationis beneficii*, in quo gratiæ beneficiæ executio fit. Resp. cum Abbate & Felin. cit. locis; In cap. illo *Ei cui*, nullam obreptionem contigisse; Igitur aliam regulam ex eo colligi; Videt. Cessante obreptione, si agatur de gratia, cuius effectus pendens & executioni mandatus non est, spectandum esse tempus non concessiois, seu impetrationis, sed executionis.

Ex quo colligit Abb. loco supra cit. Dominic. & Francus hic n. 5. Si Papa motu proprio mandasset iuxta tenorem huius c. videt. vt Titio beneficium proximè vacaturum cum cura, vel sine cura, prouideatur, posse prouideri curatum, etsi tempore impetrationis ætatem requisitam ad curatum non habuerit, dummodo eo tempore habeat, cum vacat curatum. Ratio est; quia motus proprius tollit obreptionem, c. si motus, 23. vbi omnes DD. de præb. in 6.

Dicit quispiam: Motus proprius tamen si obreptionem tollat, non tamen tollit inca-

pacitatem, seu inhabilitatem personæ; nisi quid addatur, ex quo colligi possit, Papam dispensare, seu impedimentum tollere velle, vt docet Gl. recepta in Clem. Si Romanus 4. ver. validam, de præb. & alia Gl. in cit. c. si motu, ver. ob hoc; vbi exempla ponuntur, de defectu natalium, vel ætatis, vitio corporis, bigamia, & similibus; quæ licet per viam subreptionis parti opponi non possint, opponuntur tamen per viam iuris communis; cum proprius motus talium dispensationem non faciat. Resp. nullam esse hinc difficultatem: Vera enim hæc sunt, si adsit incapacitas ex parte recipientis gratiam; vt si Papa puero conferat beneficium curatum; cum tamen nullum indicium appareat voluisse dispensare. Hic autem nulla adest incapacitas ex parte recipientis gratiam; cum secundum ius, certa ætas, videt. 24. annorum completorum, non requiratur ad acquirendam gratiam pro beneficio curato vacaturo; sed vt eam ætatem habeat clericus, cum ei tale beneficium conferatur.

NOTANDVM II. Rescriptum beneficiale, quod secundum vnâ partem obreptitium & irritum est, secundum alteram partem, non connexam, sed separabilem, consistere potest. Quia vtile per inutile vitari non debet, reg. 37. in 6. Sumitur apertè ex hoc c. ibi, *Beneficium autem sine cura*, & tradit Gl. communiter hic recepta, in fin. notando, Felin. allegato hoc c. in c. Sedes n. 2. hoc tit. Nauarr. consil. 8. n. 3. hoc tit. Gaill. lib. 1. obs. 66. n. 11.

CAPITVLVM X. Si propter.

PARAPHRASIS.

Bonifacius VIII. Episcopo cuidam speciali gratiâ concessit, vt ad dissolutionem debitorum ecclesiæ suæ omnium beneficiorum vacantium in diocesi primos fratres ad quinquennium percipere possit, non obstantibus quibuslibet consuetudinibus, priuilegijs, vel statutis, per quæ gratia ista impediri posset. Sed quia

V ; liquo-

liquorum beneficiorum fructus primi anni speciali consuetudine, priuilegio, vel statuto debebantur ecclesie Cathedralis fabricae, vel alteri vsui, vel alicui personae singulari, dubitatum fuit, quid de his fructibus faciendum esset. Resp. Papa, intentionem suam non esse, nouam illam concessionem specialibus antea factis primorum fructuum applicationibus prauiudicium afferre, nisi id expressum fuerit,

SUMMARIUM.

1. In generali concessione primorum fructuum Episcopo facta non comprehenduntur ij, qui antehac fabricae, alterius pio vsui, aut personae debebantur.
2. Fructus hi seu redditus primi anni, quae & annata vocantur, in vacantibus beneficijs iure designari possunt, & alteri pio vsui aut personae applicari non tantum à Papa, sed etiam ab inferioribus Ordinarijs, qui tamen applicare non possunt eas sine mensura.
3. Si Episcopo Pontifex fructus omnium in diocesi vacantium beneficiorum concedat, ea generalitate comprehenduntur etiam dignitates & g. Praepositura, Decanatus &c.
4. Non autem beneficia, & Pralatura exempta.

HVIUS c. responsum non vno modo intelligitur: Aliqui volunt, mentem Pontificis Bonif. VIII. fuisse, ut fructus primi anni ex vacantibus beneficijs darentur ecclesiae fabricae, aut personae illi, cui antehac dari debebant: at verò fructus anni secundi, ex speciali Pontificia concessione, Episcopo obuenirent. Ita significat Ioan. Monachus in c. cum aliquibus, ibid. Probus hoc tit. & lib. & alij, quos refert Gl. final. hic: Quia clausula *Non obstantibus* non tollit obstacula temporalia: (quod enim differitur, non aufertur) sed quae gratiae extinctionem operari possent. Alij verò, vt Gl. cit. Ioann. Andr. & alij multi dicunt, fructus primi anni Episcopo deberi ex Papali hac concessione: fructus autem secundi anni ec-

clesiae fabricae, vel alteri vsui, iuxta consuetudinem, statutum, &c.

Sed neutra expositio textui congruere videtur: Et cum reseruationes primorum fructuum cedant in prauiudicium ac damnum beneficiariorum, prout videre licet in extrauag. Ioannis XXII. Papae *Suscepti*, inter communes, Ne Sede vacante aliquid innouetur; ideo credibile non est, nomine primorum fructuum, etiam secundi anni fructus hic comprehensos fuisse: cum id magna & exorbitans extensio esset.

Placet itaque intellectus, quem rubrica c. indicat, & tradidit hic Archidiaconus, Petr. Ancharanus; explicant & declarant hic Anton. n. 5. & seqq. Francus n. 12. Quod in generali concessione primorum fructuum Episcopo facta, comprehendere non debent ij fructus, qui antehac fabricae, alterius pio vsui, aut personae debebantur: Propterea, quod Papa non censetur vni gratiam facere, cum alterius damno & prauiudicio: Cùm notum sit, quod priuilegium speciale deroget priuilegio generali, praesertim subsequenti, c. 1. hoc tit. in antiq. vbi id docui not. 3. dicto 4. & pertinet huc iuris reg. 81. in 6. In generali concessione non veniunt ea, quae quis verisimiliter non esset in specie concessurus.

Neque iuuat causam Episcopi clausula *Non obstantibus*, posita in textu; quia ea intelligi debet secundum limites concessionis; videl. vt eorum beneficiorum vacantium fructus primos, qui ex voluntate Pontificis Episcopo obuenire debent, nulla consuetudo, priuilegium aut statutum (si quod sit v. g. vt fructus omnes sine diminutione ad successorem in beneficio perueniant) impedire possit. Voluntas autem Pontificis alia non fuit, neque rationabiliter esse potuit, nisi eorum omnium beneficiorum vacantium, quae antea simili onere erga alteram causam, aut personam grauata non erant, fructus ad quinquennium Episcopo, ad solvenda debita, concedere.

NOTANDUM I. Priuilegium siue gratia generalis non derogat priori gratiae seu priuilegio speciali: sed potius ab ea limita-

tur, seu derogatur, iuxta regul. 81. ff. *In toto iure generi per speciem derogatur.*

NOTANDUM II. Fructus seu redditus primi anni, quæ & *annatæ* dici solent, legitimâ auctoritate designari possunt in vacantibus beneficijs ecclesiasticis, vt summo Pontifici, Episcopo, ecclesiæ fabricæ, vel alteri pio vsui, ob rationabilem causam, applicentur. Et fieri solet hæc fructuum demendorum designatio ante beneficiorum collationem, ita vt affecta iam hoc onere ad instituendos beneficiarios perueniant, prout annotauit Thom. Campegius de annatarum institutione, n. 11.

QVÆSTIO prima: Cuius auctoritate annatæ seu beneficiorum primi fructus designari, & alteri pio vsui aut personæ applicari possint? Respondeo, De Rom. Pontifice non posse esse dubium, prout constat etiam ex hoc c. sed & inferiores Ordinarios, videlicet Episcopos, ex iusta & rationabili causa, beneficijs annatas imponere posse, docent DD. hic in Gl. margin. Campeg. cit. loco. n. 6. Ioann. Andr. hic n. 5. vbi resoluit, quod Episcopus cum Capitulo, statutum facere possit de certa parte fructuum primi anni ex beneficijs in diocesi vacantibus applicanda ad fabricam ecclesiæ cathedralis, si eius reparandæ necessitas sit. Non potest autem Episcopus, etiam cum Capituli consensu, statuere, vt primi anni proventus suæ mensæ applicentur, quia auctoritatem præstaret in proprio factò, seu proprium commodum, Clem. 2. de rebus ecclesiæ non alienand. Quare hoc in casu Pontificiâ auctoritate opus est, prout etiam in hoc c. apparet.

Videri possunt, quæ de annatis scripsi Theol. moral. lib. 4. tr. 10. cap. vlt. §. 5. n. 46. Quod adhuc hodie in quibusdam Germaniæ ecclesijs vigeant, & quidem ita, vt Episcopo primi fructus, seu potius eorum pars moderata reseruetur. Neque satis constat, num per Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 14. de reform. huiusmodi primorum fructuum ex vacantibus beneficijs subtrahitio simpliciter prohibita sit; an verò duntaxat, ne ita accipiantur, vt simoniæ speciem

gerat, pro collatione aut institutione capiantur.

QVÆSTIO secunda: Si Pontifex, iuxta casum huius c. omnium in diocesi vacantium beneficiorum fructus Episcopo concedat, num eâ generalitate comprehendantur etiam dignitates, v. g. Præpositura, Decanatus; & num etiam beneficia & Prælaturæ exemptæ? Ad primum, videri posset negatiuè esse respondendum; Quia in materia odiosa, adeoque strictæ interpretationis, nomine communi beneficiorum non veniunt dignitates: hæc autem annatarum concessio odiosa esse videtur; cum sit contra primæuam beneficiorum institutionem; atque deroget iuri instituendorum beneficiorum, quibus integri proventus obuenire deberent, iuxta tit. lib. 3. decret. vt beneficia ecclesiastica sine diminutione conferantur. Nihilominus affirmatiuam partem rectè hic tenent Ioan. Monach. & Ioan. Andr. & sumitur apertè ex c. penult. de verbor. signif. Ratio dari debet: Quia hæc concessio siue indulgentia potius fauorabilis, quam odiosa censeri debet, prout hic Gl. indicat, ver. primi anni, & tradit Francus hic n. 6. Domin. n. 9. Idque partim spectatâ intentione Pontificis, iuxta regulam, quam iidem DD. tradunt, Couarr. lib. 1. resol. cap. 11. n. 5. Sanchez lib. 1. de matrim. disp. 1. n. 4. In dispositionibus, quæ vnâ ratione odium siue onus, alterâ fauorem continere videntur, principalem disponentis intentionem considerandam esse; dummodò ita res constituta sit, vt odium à fauore separari non possit: At verò si separari queant, tum eâ parte, quæ dispositio fauorabilis est, latè explicari, quæ verò odiosa, strictæ interpretationis esse debet, prout cit. locis Couarr. Sanchez declarant: Cum itaque intentio Papæ præcipua fuerit fauorem Episcopo præstare, vt à debitis, quibus Episcopatus grauatus erat, liberaretur; nec possit fauor iste separari ab onere, seu derogatione iuris, qua de obiectio fuit, ideo dicendum, concessionem hanc latè explicandam esse: Partim verò, spectatâ materiâ concessionis, hoc ipsum dici conuenit; Cum sit facta Episcopo, tanquam patri com-

comparatione aliorum beneficiariorum di-
cessis; quibus, vt filijs, incumbit prouidere
Episcopo, si indigeat: eaque ipsa prouiso,
siue subsidium in honorem ipsorum quoque
deriuatur. Quare licet, absolute loquendo,
onus quoddam eorundem sit, tamen chari-
tas subleuat, vt non æstimetur: Deinde si alij
inferiores beneficiarij onus sustineant, vt
primi anni fructibus, aut aliquâ eorum por-
tione careant, multo id magis sustinere de-
cet Præpositum, Decanum, & Canonicos;
quippe qui in maiore gradu constituti, Epis-
copo suo propinquiores, magisque con-
iuncti sunt.

Ad alterum membrum questionis, affir-
matiuè respondet Ioan. Andr. hic n. 1. Petr.
Ancharan. not. 3. Tametsi enim beneficia
à iurisdictione Episcopi exempta sint, tamè
in diocesi eius existunt. Sed contrarium
magis placet, quod hic Archidiaconus & alij
ab Anton. de Butrio n. 20. allegati docue-
runt.

Nam beneficia hoc ipso quòd à iurisdic-
tione & curâ Episcopi exempta sunt, cum
ipso communionem non habent, ideòq; nec
obligationem erga ipsum suscipiunt, præ-
terquam in casibus specificè expressis. Con-
firmatur: Exemptio est veluti speciale pri-
uilegium: Et idèo per generalem concessio-
nem ei derogatum censetur, argum. huius c.
& l. decurionibus 3. C. de silentarijs lib. 12.
iuncta Gl. Ad argum. pro parte affirmati-
ua resp. Beneficia exempta, cum administra-
tioni episcopali subiecta non sint, non cen-
feri esse de diocesi saltem generali ap-
pellatione beneficiariorum diocesis, in oneri-
bus seu præstationibus non comprehendi.

CAPITVLVM XI.

Statutum.

PARAPHRASIS.

Circa modum rescriptorum Apostolicorum
ad lites aliter hic statuit Pontifex Boni-
facius, quàm antea tum ab ipso, tum ab
alijs Pontificibus statutum erat. Et pri-

mò decernit, vt controuersie auctori-
te Sedis Apostolicæ, vel legatorum eius,
alijs non delegentur, quàm ecclesiasticam
dignitatem, vel personatum obtinentibus,
aut Cathedralis ecclesiæ Canonicis. De-
inde vt hæc causæ alibi non cognoscantur,
quàm in ciuitatibus & locis insignibus,
vbi copia peritorum haberi possit.

S V M M A R I V M.

1. *Causa ab Apostolica Sede, vel eius legatis committi debent dignitatem ecclesiasticam aut personatum gerentibus, & Cathedralium ecclesiarum Canonicis.*
2. *Dignitatem habet, & delegationis capaces sunt, qui à præminentia, quam cum ecclesiastica iurisdictione gerunt, amouibiles sunt.*
3. *Hinc delegati Papa esse possunt Vicarius Episcopi generalis seu Officialis principalis, & si duo sint Officialis aq̄e principales, & tunc delegari potest.*
4. *Priores, qui toti Conuentui cum iurisdictione præsent, possunt esse delegati Papa; non autem Guardiani Ordinis Minorum; nec Superiores Societatis JESU sine Præpositi Generalis licentia.*
5. *Beneficium & dignitas habet se vt excedens & excessum. Vicarius enim generalis dignitas est, non beneficium, idem est de Cancellariatu in Academia à Sede Apostolica approbata; & Superioratus Ordinum Mendicantium.*
6. *Commissio alicui facta ratione officij vel dignitatis quam postea resignauit, non ab ipso sed eius successore expediri decet; secus est, si commissio facta sit persona.*
7. *Canonicus, ad quem literæ Papales directæ sunt, ingrediens religionem, potest eas exequi.*
8. *Professi ecclesiæ Cathedralis regularis possunt esse Papa delegati, aut Legati; vt vniuersim omnes Canonici, etiam qui præbendam non habent.*
9. *Altere*